

REVISTA 1902

AMENTUL.

u monarhie:
e an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 450 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSE.

Un șir
odată 14
oară 12 i
oară

Tot ce privește
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta

XXIV.

Întrăm într'un nou an de muncă, — al douăzeci și patrulea — și ne oprim la acest hotar, pentru a arunca o scurtă privire în urmă.

Resfoim prin colecțiile voluminoase; ne oprim la câte un articol, la câte o inițială și ne dăm seama: câtă muncă și câtă energie e înmăgăzinată în aceste câteva mii de pagini.

Aici și-au dat întâlnire bărbații conducători ai bisericii noastre, începând cu fondatorii binemeritați ai acestei foi — azi înalți dignitari bisericești — până la generația de azi; aici și-au ridicat cuvântul bărbații distinși ai clerului din afară, în toate afacerile de ordin cultural-bisericesc, dela chestia autonomiei până jos la cele mai mărunte chestii, ce privesc soarta preoțimii noastre.

„Unirea” a fost o oglindă a vieții bisericești-naționale, fără a depăși niciodată limita binestatorită a atitudinii demne. A luptat pentru drepturile bisericii și ale neamului, a înregistrat și a comentat evenimentele, ce s'au desfășurat în acest interval de aproape un sfert de veac; a susținut polemici și cu organele naționale ale noastre, când acestea mergeau prea departe cu critica și voiau să resoalve și chestii bisericești încredințate grijei arhierilor și sfetnicilor lor. Polemicile aceste erau mai violente la început, când presa românească a întâmpinat cu deplină răceală, atât în Sibiu cât și în Brașov, apariția organului nostru.

Intemeietorii acestei foi au înțeles prea bine, că clerul nostru are lipsă de un organ al său, care să-și lămurească vederile

și să discute și chestiile lui interne.

Și foaia, după ce a trecut peste greutățile începutului, și-a stabilit tot mai mult locul ce-i compete în jurnalistică română, ajungând a fi un organ, de a cărui scris se ține seamă.

* * *

Ajunși la această limită, ne dăm seama, câte lucruri își mai așteaptă rezolvirea de acum înainte. Să amintim numai câteva din ele: chestia autonomiei, revizuirea pusă în perspectivă a bullei „Christifideles”, mântuirea școlilor noastre confesionale din ghiara morții, regularea congruei și a cvincvenalelor, îmbunătățirea fondului de penziune pentru preoții deficienți, văduve și orfanii de preoți, rolul preoțimii în ce privește ridicarea economică a satelor noastre, analfabeții.

Am înșiruit numai câteva chestii, deși am putea umplea coloane întregi cu ele, fără a pomeni nici cu o vorbă de vremurile grele în cari trăim, și cari nu par a se însenina prea mult nici cu perspectiva problematicii păci româno-maghiare.

„Unirea” va merge pe calea ei, cernând evenimentele, discutându-le și contribuind prin aceasta la stabilirea unității de vederi.

Nu va absta niciodată dela linia atât de binefixată a conduitei, ce a urmat-o până acum, în convingerea, că a săvârșit și în trecut și va săvârși pe viitor, o muncă modestă, ce e drept, dar folositoare și necesară.

Pornim deci noul an de muncă cu însuflețire, în convingerea, că munca noastră nu e zădarnică și că cetitorii noștri vor ști să o apreteze după merit.

Cu Dumnezeu, înainte!

Un proces monstru. În Sighetul Marmăției s'a început în zilele aceste procesul uriaș al rutenilor schismatici, cari ani de zile au dat de lucru tuturor autorităților publice. Statul a mobilizat împotriva lor întreg aparatul său judiciar și administrativ, a urmărit cu toată asprimea încercările de proselitism, ce s'au pornit printre rutenii greco-catolici, și cari într'o vreme au luat proporții cu adevărat uriașe. Sate întregi și-au părăsit religia gr.-cat. și-au părăsit biserică, școli, pe preoți și au trecut în masă la neunire.

S'a pornit atunci o anchetă publică menită a scoate la iveală cauzele, cari determină pe ruteni să-și părăsească legea, și rezultatul acestei anchete este azi depus în rechizitorul prezentat de procurorul general înaintea tribunalului din Sighetul Marmăției. Acuzați sunt de agitație și răscoală 180 ruteni, cari zac parte prin temnițele din Sighet, parte au fost aduși și încarcerăți pe spesele statului în oraș, unde așteaptă sentința, ce se va rosti asupra lor. Fără advocați și fără apărători, dar cu atât mai fanatici, privesc acuzații în fața judecării ce li-se va spune, care în definitiv va fi mai mult o acuză împotriva preoților ruteni, și a conducătorilor lor, pentru răspunderea ce o au față de acest popor muncitor dar nenorocit din nord-ostul Ungariei.

Cam 400.000 de ruteni trăiesc în comitatele Bereg, Ugoosa, Ung și în alte comitate marginase din nordul Ungariei, într'un ținut bogat și romantic cu mândre păduri și uriașe pășuni.

Mizeria acestui popor se începe cu imigrarea în masă a jidanilor din Galiția, cari pe încetul pun mâna pe toate izvoarele de traiu ale rutenilor și mai ales cu boltele și crișmele lor ruinează ținuturi întregi. Prin anii 90 s'a îngrozit însuși guvernul maghiar de mizeria, în care au ajuns rutenii, iar cartea lui Bartha Miklós „Kazárföldön” a trezit din nepăsare și societatea maghiară, care a cerut stăruitor să se mântue ac popor de perire. Ministrul de pe vremea lui Erdélyi Sándor a deschis atunci o ar pe urma căruia s'a pus frâu pe un oarecare jafului introdus de jidani și s'au parțelat câteva moșii erariu du-să în arândă la micii proprietari. Desolarea însă nu a putut fi oprită oamenii aceștia nu au avut nici cător, care să se pună în frunță facă chestie de conștiință din Preoțimea stă și azi departe funcțiile și le implinește în

oficioase. In biserici s'a in-
lalte locuri obiceiuri străine, s'a
nic ritul, paștea s'a început a
și ungurește. Pe rând s'a tul-
nimentul religioasă care apoi numai
i a dus acest popor spre Hajdu-
pre schismă.

ma s'a început propaganda
ut-o câțiva muncitori, mai ales cei
ce au umblat ca lucrători prin Rusia. Venind
acasă au spus despre frații lor de peste gra-
niță, despre legea aceia, de slujba, cântă-
rile și limba rutenască, de marea Rusie,
ar.

Propaganda aceasta a fost ajutată de
nemulțămirea ratenilor, provocată de preoți
și mizerie.

Indată ce mișcarea a luat proporții
mai mari, a intervenit și sprijinul rusec.
Muntele Bobrinski Vladimir, prezidentul so-
cietăților populare rusești, mai mulți
episcopi și călugări rusești, au întetit
această mișcare cu toate mijloacele. Pe șeful
mișcării, Petru Cabaliuc l-au trimis într'o mă-
năstire rusească, unde s'a călugărit iar acesta
intorcându-se acasă a continuat propaganda
ortodoxă. Procesul se va termina probabil
după vre-o lună de zile.

Câteva probleme din pastoraia socială.

Conferință, cetită în sinodul preotesc al trac-
tului Cluj, de Ioan Isaicu, preot.

Dați-mi voe, Venerabili părinți, să ating
câteva frânturi răslețe din vastul teren al
păstoririi sufletesti, care să referesc la in-
delegarea individualității noastre de preoți și
români pe o formă, și ne proclamăm o pătrun-
dere minuțioasă, ca să putem cunoaște;
iar după ce ne-am cunoscut pretind o bărbă-

tească voință, care să ne înălțăm
la activitate întreg.com
noastre sufletesti și trup

Dacă frunzărime
bisericesti, și, dacă tot
petrecut și
care stă sub
Roma ca și
franceză și germană, ne izbește conservatis-
mul invecitat, pricinuit de însușirile firei
noastre.

Înlănțuirea faptelor istorice adevăresc
până la evidentă, cât de schimbătoare și ne-
statornice sunt nizuțele singuraticilor indi-
vizi sau a grupărilor individuale chiar.
Fost-au timpuri, când toate nizuțele in-
clinau într'acolo, ca să favorizeze clasele.
Acestea sunt timpurile îngropate la 48, în
ani aceia de prefacere socială.

În zilele noastre s'a făcut un
salt gigantic. În locul claselor începe
a se generaliza apretierea energiei in-
dividuale; valorizarea forțelor își eluptă
din zi ce mergem tot mai estins teren de
drept, încât fără șovăire putem zice, că
după cum în trecut să arătau numai ici-colo
atari nizuți, răslețe, astăzi într'atâta sunt
de răspândite încât cu drept cuvânt putem
afirma, că trăim în cea mai socială epocă,
când nu este alcătuire omenească, nu sunt
grupări, care să nu țintească acuirarea
drepturilor pe seama masselor.

Așa dară chestiile sociale bat cu insi-
stintă la ușă. Nu le putem închide ușa, nu
putem tăcea, pentru-că chiar se tăcem, ele
totuși nu slăbesc, ci mai mult să imputerni-
cesc. Au ajuns la acel stadiu deja, când
sunt privite din toate părțile ca celea mai
arzătoare, celea mai bogate în conținut, celea
mai actuale.

Stăm înaintea nodului gordian; ni se
cade deci și ni se cere, ca să ne aruncăm

în viața socială, să ne
agită în jurul nostru. Sau
l, când păstorul
apropie lupi de
s'au prin
putea adevări anume,
suntem vrednici urmași ai celor ce prănuie
puterea
redica
toată zidirea?
mai multă evlavie. Ca urmare să înființază
atâtea cinuri călugărești. Veacul nostru
cere credință conștientă de sine și o nestăpă-
nite dragoste de muncă. Pentru acea po-
porele, cari prin cultura lor aleasă, erau
plămăditoarele ideilor mari și alcătuitoare
de epoce, au înțeles mai repede rostul vea-
cului, însirându-se în rândurile luptătoare.

Sosit este și rândul nostru. Luptă ni-să
cere pe toate terenele, dar mai ales în so-
cietate, ca privați și ca povățuitori masse-
lor, cercând îmbunătățirea stărilor, ușurând
nevoile traiului și apărând drepturile față
de pângăritori.

Să fim deci unșii Dnului între celea
patru ziduri sfinte, unși în viața familiară,
îmbiind pilde de evlavie și dragoste părin-
țească, în același timp să nu lipsim nicăcând
de acolo, unde ne chiamă poziția noastră,
nevoile turmii noastre.

Sunt numeroase mijloacele, de cari fo-
losindu-ne putem să ne validăm ca adevă-
rați păstori, ducând turma, notă încredințată,
la pășune, grasă și ferindu-o de atacurile lu-
pilor hrăpăreți.

Mănecând deci din principiile celea
mai străns legate de ființa și chemarea
noastră, aderând la cuvintele Mântuitorului
„pe voi din lume v'am ales, dar nu m'ai
sunteți ai lumii“ precum și socotind lipsu-
rile cari ne îngrămădesc, culez a grupa
tema noastră în jurul alor
Preotul în biserică, la el acasă și în socie-
tate.

FOIȚA.

Sonet.

La ce mă cerți copilule dragă,
De-atâtea ori în farmecul de seară
Să mă reîntorc la veșniul cântec iară
De care azi nimic nu mă mai leagă...

Privește arcul drumului de țară:
Din scânteieri și pulbere pribeagă
Păreri de-argint cu asuri dulci se
[nchiagă
Pe-o clipă doar — ca în vânt apoi să
[piară.

Da-mi rup în suflet vechea rană...
scăpat în noaptea diafană,
plângi, e dur pe totdeauna...

vis departe într'o poiană
lângi... suride în geamuri
[luna
una câte una...

T. Murășanu.

Adresa.

— Sophus Banditz. —

Colonelul Ribolt, rămânând văduv, se
penzionaază. Soția i-a murit de mult, și
această pierdere dureroasă, o purta cu toată
vrednicia unui bărbat cum se cade.

Trăia numai pentru copilul său. Cu el
își petrecea, cu el studia și cu el se bucura.
Copilul credincios tradiției familiare, s'a de-
dicat carierei militare. Și Herman — așa îl
chema — în curând ajunge locotenent și e
dispus la garnizoană în Iütlanda.

Colonelul a rămas în Copenhaga.
Trăia cu totul izolat. De pe exterior se
părea, că ar fi tot bărbatul acela zdravăn de
odinioară. De fapt însă era foarte înfrânt.
Nu știa cum să-și petreacă timpul. Era
ostaș din creștet până în tălpi. Cetea romane,
istorie. A început — Dumnezeu știe pentruce
— să învețe și limba engleză, dar n'a putut
și de multeori a adormit lângă carte. În
fiecare zi se preumbla, își aranja lucrurile
vechi. Dar serile... o, acelea erau grozav de
ședea la masă, fuma, se cugeta la
trecut... și oftând se culca...

Unica față îi era copilul. Acum parcă
nici lui nu-i mai simțea lipsa. Se îndestulea
dacă în fiecare Duminică primea câte o
scrisoare dela el. Ar fi intrat în foc pentru
copil, s'ar fi lipsit de orice lucru pentru el,

dar ca oarecândva să locuia împreună
nici prin minte nu-i trecea.

Un prieten i-a zis odată:
Ribolt, știi ce năcaz ai tu? Nici când
nu umbli în societatea femeilor. Nu zic să
te însori... dar ți-ar trebui în casă puțină
tinereță. Din casa ta lipsește cel „veșnic
femeesc“.

Colonelul însă nici nu voia să audă
despre aceasta. Își va regula singur căsnicia,
iar de societatea femeilor n'ar lipsi.

Peste câteva zile iarăși își duce aminte
de spusel prietinelui. Să se însoare nici
prin minte nu-i trecea. Dar aceluși „veșnic
femeesc“ a început să-l neliniștească mai ales,
dacă trebuia, pe scări să se înfrumusească cu
fata lui Möller, stăpânul casii.

Ioana Möller era tină, gâgă, fru-
moasă, cu ochi scântietori. A știut el și
mai înainte despre aceasta. Părea acum de
câteori o întâlnia pe Ioana, o saluta cu
multă reverință și trecea mai departe. De
când însă prietinelui i-a amintit de „veșnicul
femeesc“, parcă așa se bucura dacă poate
s'o vadă pe Ioana. Zimbetul fetii acesteia îi
[gător.

Au și povestit amândoi, dar prietenii
mai intimă n'au legat. Colonelul numai atunci
intra la Möller, când plăteau cândă casii
altă întâlnire nu aveau.

Era în ajun... i colon
sta acolo singur... concediu
fost chemat în... dar voia

din urmă voui bifurca-o în două prinzând una importanța chestiei și aplicarea mijloacelor, iar a doua și unele modalități de a apăra față de ceice le ignorează cu o pângăresc cu cea mai răsvrățitezanță.

Ala premisa, — din considerare de praxă —, le voui trece cu vederea aceasta, — relevând ici-colo numai moment mai important și mai străns și personalitatea noastră.

Ala al treilea, — natura în ponderosii —, reclamă mai multă insistență, vorba de binepriceputele foloase sufletești. Celea trupestă zis și mateu importanță pentru coherența lor cu celea sufletești.

Înainte deci de a trece în amănunte, să înfățișăm după puțină în câteva linii importanța chestiei sociale și cuinteții.

Înaintașilor noștri le era mai ușoară și efecuoasă păstorirea, pentru-că încă credința masselor și spiritul liber-pătrunsese în păturile largi ale popu-ului. Înlesnirea comunicații și răspândi-arului, ne-au adus fără îndoială multe și, în schimb și multe rele și nevoi, e-pând pân' și mase de sub înrăurința cătoare a legăturilor bisericii mame și țând până și în celea mai ascunse un-țe aceasta emancipare.

Astăzi toți te improască cu obicinuita socialistă: „avem datorințe, dacă ne repturi“. Sau de câte ori n'auzim în-țile poporului nostru: Nu ne porun-nici vlădica, sau dacă ne poruncește vază el de năcazuri. Zadarnic le opui ea legilor, ambiția nesăbuită nu-i în-să se supună rânduelilor înțelepte.

Îoată schimbarea aceasta de front e

produsă de urmările ștergerii sistemului feu-dalist. Pân' mai deunăzi clasele conduceau, astăzi conștiința națională prinde rădăcini ca să nu vorbim de șovinismul rabiatic. Din ce te apropii mai mult de centre miroasă a rafinării și modernism, scurt a socialism.

În timpul recent motorul tuturor miș-cărilor este validitatea forțelor, numai cât unii, — mănecând din principii greșite și egoiste —, înțeleg sub muncă numai svâr-colirile și produsele omului brut, dând naștere social-democrației. Cei adumbriți de nădejdea biruinții, răzimați pe vecinicile principii ale religiei creștine, fiindcă sufletul te face să înțelegi, să voești, să fi conștiu că te miști și petreci în timp și spaț, dau înaintate facultăților sufletești, alcătuiind de-mocrația-creștină.

Cei dintâi se laudă cu regimul drep-tății; cei din urmă luptă din răsputeri pentru ajungerea lui.

Nizuința celor dintâi e bună, dar le sunt rele și rău alese mijloacele; la cei din urmă e bună și nizuința, dispun și de mij-loace drepte, sau cel puțin îndreptățite.

Așadară dacă ar fi să alegem; nu putem decât pe cei din urmă, dupăce foloa-sele le sunt asigurate, dispunând de mijloace. Celor dintâi le lipsește mijloacele ducătoare la țintă, așadară pentruce își și croiesc ei țintă, dacă este exchisă ajungerea ni?

Vedem așadară, că chestia socială, sprijinită de chestia din urmă, mănecă din o conștiință națională trezită și din simț altruistic, firese și legal.

Vom îmbrățișa deci învățăturile a-cestora, cari au de scop ușurarea nevoilor zilnice, greutăților vieții, demascând tocmai prin aceasta importanța nizuințelor sociale, a căror exemple formează cuintezența chestiei sociale în teorie, iar în praxă însuș socialismul creștin.

Chestia aceasta și desfășurarea ei este chemată să opună rezistență încercărilor personalităților dubioase, cari țintesc de-a-dreptul la furișarea în sanctuarul sfânt, cum vedește fămoasa iozincă a unuia dintre corifeii Bebel: „Was heute das religiöse Gebiet nennt, den Atheismus erstreben wir“. Trăinicia ei e garantată în desfășurarea programului vorbirii de pe munte a Mân-tuitorului nostru.

A desfășura activitatea socială nu în-samnă de loc, a mână apa pe moara repor-torilor și a te îndestuli cu osanalele nes-fârșite ale ziaristiceii. Ne trebuiește un program alcătuit nu pentru îndestulirea ambițiului nostru personal, ci potrivit ex-gințelor mediului. Cuintezența lui să justifice prin următoarele: am ajuns în împrejurări materiale mai favorabile, decât înaintașii noștri; considerând împrejurările să fim înainte de toate preoți sociali și apoi eco-nomi buni.

Mai de mult Pravila și Pidalionul dic-tau legi aspre, și aveau cui le dicta. Astăzi nu cutează, sau și dacă ar cuteza chiar, n'ar avea efect. Împrejurările noastre în loc de asprimea legilor, reclamă blândețe, cumpă-nire și calmitate. Potrivit acestor preten-siuni să cade să ne alcătuiim și punctele programului de luptă și muncă.

În slujba noastră vom fi deci totdea-una punctuoși și corecți, vom cruța pe cei vrednici de cruțare și nu vom îngădui odată cu capul încetățânirea abuzurilor. Vom sterpi obiceiurile învechite și rele și vom cerca introducerea unor obiceiuri practice și folositoare. Ne vom îndrepta privirile spre învățământul din școală, vom urma controlă severă, și, atunci poporul din sporul făcut să va convinge, că are pentruce să mun-ciască și să jertfească.

Vom folosi prilejurile binevenite pentru instruirea tineretului adult prin cateheze și prelegeri potrivite și vom desvolta gustul cetitului și scrisului prin punerea la dispo-siție a cărților folositoare și înjghebarea bi-bliotecilor cooperative, așa numite turnuri. Ideia nu e proprie, ci împrumutată dela nemți, este însă foarte practică, cruțând mulți bani, mijlocind foloase mari prin jertfă puțină, delăturând și pedeca, provenită din sărăcia noastră proverbială.

Eu contemplez lucrul astfel:

E drept, că bani n'avem, apeluri de-schidem zădarnic, că ne lipsește mecenajii, ne lipsește simțul de jertfă, mai bine zis ni-să cere jertfă prea multă. În schimb însă câte cărți colbuite nu zac în bibliotecile corporațiunilor, câte nu s'ar putea aduna dela particulari, inteligenți și țărani, de un pricepător dibaciu, apoi prin arhive, câte reviste, bogate în sfaturi nu-și așteaptă per-zarea, cari toate strănse, nu costă parale ci numai puțin timp și dragoste de muncă.

În starea în care să găsească nu aduc nici un folos, pot să aducă, și de fapt și aduc —, dacă le vom alege și le vom grupa cuminte.

Ca cel mai apt mijloc pentru sporirea bibliotecilor este negreșit împrumutarea re-ciprocă. Adecă, parohiile dintr'un tract să facă legătură la olaltă; 10—20—30 nu îm-poartă —, să contribuie fiecare cu părți egale, sau fiecare după puterile lor să pro-cure cărți pentru biblioteca sa proprie, și să se oblige numai a le pune la dispoziția celeialalte un anumit interval de timp statorit.

(Va urma).

și petreacă Crăciunul acasă. Herman șis, că ar veni bucuros la Copenhaga, încă numai cu două luni mai înainte, a răsu, colonelul i-a scris, să rămână la-i plăcut poate să-și petreacă săr-a garnizoană în mijlocul prietinelor.

În biserica, Ribolt se refintoarce la poartă își scutură zăpada de pe aleargă grăbit pe scări. Stă în streile, iar Möller în al patrălea. ge în etajul al doilea, când și aude t de pași grăbiți. Era Ioana, venea

Înaintea ușii colonelul se oprește, se ce, că își scutură zăpada. Ioana îl a-ribolt o salută și îi poștește „sărbă-fericite“. Dar fata în loc să-i răspundă: nenea“, se oprește puțin, îl privește, îi în grumaz, îl sărută și dispare pe e în sus.

Ribolt rămâne uimit. Abia poate să ridă ușa și să între în chilie. Își depune ul, se așează pe un scaun, și nervos e să-și netezească mustețile.

— Ce a fost aceasta? Acela n'a fost arut artificial, ca în teatre. Încă și acum nțea pe obraz. Așa să știe ea purta... easta îi este intențiunea...?

Din etajul al patrălea se aude cântecul glas cunoscut și ochii colonelului încep crimeze.

— Ce a voit oare fare? Fata aceea

asa de gingașă și frumoasă și el soldatul bătrân! Cum i-a putut veni în minte?

Cineva bate la ușă. Colonelul tremu-rând îl poștește să între. Era pregătit pentru orice. Este epistolerul. Îi aduce un teanc de scrisori. Colonelul ușorat desface o epi-stolă după alta. Mai are numai una, când fără voie, observă adresa:

Dlui Herman Ribolt, locotenent. Cu epistolele Dlui Colonel H. Ribolt.

O epistolă pentru fiul său. A trimis-o de bunăseamă, unul care a cugetat, că Herman va petrece acasă sărbătorile Cră-ciunii.

Cu epistola în mână colonelul privea uimit înainte. Să uită din nou la adresă. Prin minte îi umblă încă sărutul fetei. Să-rutul acela neînțeleș... ce a voit oare fata aceea?

Deja a douăzecia oară cetește adresa: „Cu epistolele colonelului Ribolt“.

Pe „adresa“ lui, dar nu era pentru el. Natural. Acum a înțales. Și epistola și să-rutul erau pentru Herman și el le-a primit numai, numai pentrucă fiul era în Iütlanda. Cum n'a putut el înțelege aceasta!

Se așează la masă, scrie o telegramă și însuș aleargă la postă cu ea:

„Dacă primești concediu, vină numai decât. Te aștept cu dor. Sărbători fericite. Tata“.

Trad. de I. P. Câmpianu.

Funerariile lui Ion Kalinderu.

Regretatul membru al Academiei române, administrator al domeniilor coroanei, marele mecenat Ion Kalinderu, a fost înmormântat, Sămbătă, dându-se onorurile militare, căci era decorat cu mai multe ordine înalte.

În numele Academiei române la parentat dl Dr. C. Istrati, din al cărui discurs reținem următoarele:

El, bogătaşul, cu o situație socială relativ respectabilă, deși trăia în mediu în care ceice dorea a ajunge cu orice preț se ridicau așa de iute și fără greutate, urcă liniștit treptele înălțării numai grație muncii lui cinstită.

În fața frământărilor politice sterpe, pentru interesele generale, prielnice politicianilor de profesie, Kalinderu întoarse spațele acestei vieți artificiale și vătămătoare, în mijlocul trestii bătut de toate vânturile, el se ridică în sferile înalte ale marilor interese naționale și sociale ale țării, și de acolo privind mai limpede și mai sigur, a căutat tot timpul să întărească munca cinstită, să înalțe sentimentele bune, să făurească caracterele, să răspândească cultura și să îndrepte bunăstarea materială a celor desmoșteniți.

Ce suflet curat și bun, ce inimă generoasă, ce patriot luminat, ce pildă demnă de admirarea și închinarea noastră.

De câte ori amărât de cele ce vedea în jurul său, decepționat de mulți în cari își pusese încrederea, desgustat de venalitatea sau ușurința altora, îmi spunea păsul său, dar sfârșea totdeauna cu urarea, ca totul să se schimbe și-și arăta încrederea ce nu trebuia să ne părăsească nici odată — că valul potmolinei se va scurge, iar lespelele albe și vegetațiunea curată și plină de sevă rodnică se va înălța mai cu putere în urmă.

Iată cine a fost Kalinderu, și cuvintele mele au un mare cusur, acela de a fi încă prea palide față cu marea și impunătoare lui personalitate.

Iată de ce, volens nolens, era el respectat de toți. Iată de ce era el iubit de cei buni, iată de ce numele lui va fi cinstit de generațiile viitoare.

Biserica și școala, atelierile, creșterea copiilor, acasă și în școală, asociațiile sătești, muncă casnică, cultura și creșterea rațională a plantelor și animalelor, învățăminte practice de tot folul, monumentele istorice, istoria trecutului nostru și în special al străbunilor noștri, Romanii, care l-a pasionat multă vreme, dicționarul limbii, publicațiile cu caracter patriotic, igienic, moral și practic, mersul Academiei, și azilul Oteleșanu, creat de el, Crucea roșie, desăvârșirea muzeului său, în care se află atâtea odoare ale trecutului și, dovada atâtor ajutoare date artei contemporane și care sa poate fi o podoabă în orice capitală, toate, pe rând și cu muncă și sacrificii personale serioase, au fost frământate cu mâinile lui,

toate au fost dospite în creerul și inima lui mai întâi, toate s'au născut și înfăptuite în căldura lui sufletească, toate sunt dovada, de ce a fost și cum a lucrat el.

„Mai multă dragoste!“

Primum următoarele șire:

La articolul cu acest titlu, dintr'un număr anterior al „Unirii“, am primit, din o parte, din care mai puțin mă gândeam, un răspuns, la care, spun sincer, nu m'am așteptat.

Înțeleg răspunsul: „Incheiem și noi“, din „Cultura Creștină“ Nr. 20.

Nu mă ating cele câteva împunsături personale și ghiolduri, cari mi-se dau mie în acele șire. Autorul lor dovedește — fără să vrea — și cu aceasta, că „Unirea“ a greșit — și încă în chip de neiertat! — atunci, când dânsului i-a atribuit *bun simț!*

Tot asemenea nu țin să reacționez nici la — situația piezișă, în care mă pune pe mine notița: „Incheiem și noi“. La același număr adevărat, în care a apărut notița cu pricina, ce-mi atribuie gândul de-a fi voit prin articolul „Mai multă dragoste“, să „umilesc“ „Unirea“ tocmai în coloanele ei, subscrierul am contribuit și eu cu un articol, care s'a publicat la locul întâiu. Această coincidență poate fi interpretată foarte ușor, ca o lipsă de loialitate și de indemn curat a scrisorilor mele din articolul: „Mai multă dragoste!“

Dar, repet, nu țin să reacționez, în punctele acestea, la notița „Incheiem și noi!“

Am crezut însă, că notița amintită nu servește păcii și bunei înțelegeri dintre muncitorii în aceeași brazdă, și că mai de grabă ea e potrivită să aprindă de nou focul pătimăș al unei discuții sterile și personale.

Tocmai de aceea, îndată ce am luat cunoștință că numita notiță se pregătește să apară în paginile „Culturii Creștine“, am rugat pe ceiațați colegi dela „Cultura Creștină“ să împiedece tipărirea, ori, dacă nu, cel puțin răspândirea în public a numitei notițe.

Nu s'a făcut nici una, nici alta.

Ei bine! dacă colegii dela „Cultura Creștină“ cred că se unește cu situația lor, ca în revista de sub redigerea lor să se continue încăerările de până acuma, cu toată lumea (vezi: „Românul“, „Gazeta Transilvaniei“, „Luceafărul“, „Revista teologică“, „Cuvântul Adevărului“, „Unirea“ etc.), cari au disgustat chiar și pe unii dintre colaboratorii revistei — și să se continue hărțuțiile personale și ieșirile copilăroase, cari au atras deja asupra acestei reviste, din partea nu a unui modest preot de la sate, epitete puțin măgulitoare — din parte-mi, eu regret, renunț de a mai bate aceeași cărare comună. Cu ziua de azi am încetat a mai face parte din redacția „Culturii Creștine“.

Blaj, 30 Decembrie 1913.

Dr. Victor Macaveiu,

profesor de teologie, rector al Internatului de băieți.

NOTĂ. În fața acestei declarații, o singură întrebare mai avem către ceiațați domni dela „Cultura Creștină“: Care este atitudinea

lor în fața noilor necuviințe ale dlui apărute în „Cultura Creștină“? Vom dacă au curajul să o spună, ori nu?

Pe urmă, publicul cititor să judece.

Red. Unii

Diverse.

Invitare la abonament

Cu ajutorul lui Dumnezeu cepem anul al XXIV-lea. rugăm pe stimații cetitori să voiască a-și renoi abonamentul. scopul acesta alăturăm la Nr. față câte o blanchetă de maș postal, cu rugarea, de a o umple a ni-o trimite dîmpreună cu plata de abonament recerut. Numa abonamente plătite înainte se ș susține o foaie și numai în clădirea aceasta sperăm a scăpa și noi de torii, nefiind siliți să lucrăm tot așteptare.

Totodată rugăm și pe stimații restanțieri, să-și facă datoria și să ne trimită ceace dătoresc, neașteptăm dela noi să recurgem la alte mijlocuri împreunate cu neplăceri și spese.

Administrația

Din dieceza Orăzii. P. S. Sa Episcopul înființându-se în scaunul domeniului Săbeiuș, ca Patron inimos, a vizitat obicei cu deosebită interesare așezăminte culturale. Cu inimă românească se gîndea să ridice aceste așezăminte la nivelul cel mai înalt posibil. An de an varsă și suferă bani cu adevărat princiară în acest scop. Din acest prilej ca să întărească conducerea la Internatul fetițelor a de preoți împreună cu școala civilă numit senatori noi bărbați specialiști Camil Selăgian distins prin activitate politică și literară pedagogică; pe dl avocat dr. Ioan Cosma, și pe harnicul protopop Valer Hetcou, distins orator bisericesc.

Numire. P. S. S. episcopul Lugo Dr. Valer Tr. Frențiu a numit paroh principal al comunei patronate Ticvaniu mare fostul paroh secundar părintele Avel iar de paroh secundar în aceeași comună părintele Petru Sântoma din Secaș.

Moartea principesei Antonia. Reținem oficială. MM. LL. Regele și Regina au primit cu adîncă mîhnire, știrea despre moartea din viață a A. S. R. Principesei Antonia de Hohenzollern, mama A. S. R. Principelui Ferdinand, care după o lungă boală s'a săvârșit din viață Sămbătă 1 Decembrie la orele 12 jum. din zi.

Această crudă încercare, care loz adînc pe iubiiții noștri Suverani și Familia Princiară, a fost anunțată M. S. Regelui o telegramă a A. S. R. Principelui Ferdinand.

Îndată după primirea acestei vești rogoase, M. S. Regele a transmis la S. M. S. ringen prea iubiților Săi nepoți expresi profunde de Saletri.

În urma încetării din viață a A. S. R. Principesei Mume Antonia de Hohenzollern, curtea MM. LL. Regelui și Reginei a luat doliu pe timp de trei luni cu începere de astăzi 17/31 Decembrie.

Podul peste Dunăre între România și Sârbia. Miercuri a și fost ratificat și dat publicității textul contractului dintre cele două țări privitor la construirea unui pod peste Dunăre între ele. Conform învoielii podul va porni pe malul românesc 32 km. depărtare de granița bulgară, 12 km. dela localitatea Țigănești, pe malul sârbesc va duce la Egri-Palanka. De aci va merge linia ferată dealungul malului sârbesc, până la Radujewatz, față în față cu Corabia, întretinând valea Timocului, locuită în partea cea mai mare de Români. În primăvara anului 1914 va fi construită și o linie strategică, care pornind dela capătul podului va duce peste munți și se va uni cu lini: Belgrad, Niș.

Deputatul Hámory împușcat la Curtici. Deputatul guvernamental L. Hámory, care e cunoscut cercurilor românești mai ales dela 1910, când a cumpărat cu sume fabuloase voturile din circumscripția electorală Ocna Sibiului, a fost împușcat în comuna Curtici de lângă Arad. Atentatorul e cunoscutul comerciant român de acolo Nicolae Mladin. Impușcătura n'a fost mortală. Atentatul a fost săvârșit din desperare și după comiterea atentatorului singur s'a predat gendarmeriei. Apărarea atentatorului a primit-o dl avocat Ghiță Crișan din Arad. Starea lui Hámory nu e primejdioasă, medicii i-au garantat viața.

Achitați. La timpul său am publicat, că procuratura din Turda a pornit cercetare contra adv. Dr. Ioan Oltean din Murăș-Ludoș și contra preotului Oct. Popa din Săcăluș de Câmpie, în urma denunțării jandarmilor, că numiții ar fi agitat contra Maghiarilor, în prelegerile populare ținute în Șeulia. După ce au fost ascultați numiții domni, notarul din Șeulia și doi jandarmi, procuratura a sistat urmărirea. Sunt interesante faptele jandarmilor. Unul a declarat simplu că nu știe românește și astfel nu a înțeles, ce au vorbit prelegătorii. Celălalt a spus, că el nu știe decât limba populară românească și asupra lui a făcut prelegerile impresia ca și când prin ele s-ar fi agitat contra maghiarimei și de aceea a denunțat cazul. Notarul Nagy Mihály a fasonat foarte cinstit declarând, că știe bine românește, dar nici o vorbire nu a fost agitarică și nici nu li-se poate atribui înțelesul atribuit de jandarmi.

O nouă bancă mare în București e pe cale de a se constitui: Banca franco-română, cu un capital fundamental de 10 milioane franci. Între membrii direcțiunii va fi și prințul Bibescu.

Două spitale comitatene în agonie. Din Cluj se anunță, că spitalele comitatene din Mociu și Huedin înființate abea de un an din lipsa de bani o duc rău. La adunarea congregațională ținută în zilele aceste medicul Dr. Filep Gyula a anunțat, că amândouă spitalele ne mai având bani ar avea lipsă de 34.000 coroane bani gata și de câte 50.000 coroane capital de circulație.

Comisia financiară a proiectat, ca banii să fie anticipați din fondul pentru igiena animalelor, iar capitalul de câte 50 mii coroane să se ceară dela ministrul de interne, cu cari sume ar fi scăpate de peire.

Dar săracilor. La colecta inițiată de comitetul Reuniunii femeilor române din Blaj — pentru ajutorarea copiilor săraci de sf. sărbători au binevoit să contribuie: Excelența Sa dr. V. Mihályi 50 cor. „Plugarul” 20 cor. Br. Hodoșiu, Ioan Maior și G. Precup câte 10 cor. Georgina Muntean 6 cor. Elevele internatului 5 cor. 32 fil. Il. Sa Ioan Moldovan, S. P. Matei, Elena dr. Pop, Cornelia Maior, Aug. dr. Szabó, Ioan F. Negruțiu, Georgiu Bărbat, dr. Solomon, dr. Coltor, Cancelaria dr. Nestor, Aug. Rusu, E. Nicola, T. Novac și R. Răduțiu câte 5 cor. dr. Marcu, dr. Szmigelski, Ștefan Pop, dr. Macavei, dr. Niculescu, dr. Rusu, N. Muntean, Livia C. Domșa, Elena Pop și Ana Popelovits câte 4 cor. Eleonora Solomon, Roza Solomon, Elena Nestor, Eliza Bodocan, N. N. dr. Prie, A. C. Domșa, Alesiu Pop, O. B. A. Ciato, dr. Hâncu, M. Kamph și Petru Moga câte 3 cor. Gavril Pop, Iosif Hossu, dr. V. S., Iuniu Brut Micu, Ioan Moldovan, dr. V. Pop, George Dănilă, V. Suci, Ștefan Suci, dr. Sâmpălean, N. N. Sever Pop, Roza Muntean, Valeria Uilăcan, Amalia Grama, Amalia Papiu, S. Muntean, Virginia dr. Chețian, Virginia Precup, Otilia Mureșan, Victoria Ungurean, Zelma Precup, Camila dr. Pop, Chivuta Negruțiu, Zenovia Suci, L. dr. Rațiu, Vet. Suci, L. Ciura, L. Gherman, Ioan Moldovan, Elena Fodor, Miți Gajia, dr. Borza, Anastasia Pop, Roza Șerban, Mărioara Caliani, Otilia F. Negruțiu, Veturia Negruțiu, Emil Negruțiu, Ilie Mircea, dr. Cornel Ordace, Văd. Ana Pop, G. Mezei, Valeria Domșa, Lucretia Domșa, Cornelia Moldovan, Văd. Cathi Oltean, Dem. Radu, M. Rusan, dr. L. Neestor, Elena Trifan, Iuliu Bartoc, Aurelia Ienășel, St. Nyerges, Arieșan, N. Negruțiu, Ioan Bărbat, Adrian Nyerges, Chicidean, Blaga & Martin, Aneta Iozon, N. Costea și Regina Domșa câte 2 cor. A. Viciu, I. Băgăian, Iuliu Maior, I. Precup, E. V. O., N. Murza, Elena Podoabă, Leni Muntean, N. N. B. Solomon, Dragoș, Iulia n. Gruția, Simion Băcilă, Sofia Gruia, Lina Rusu, Ioan Pușcaș, L. Pușcaș, S. Murza, Metea, Cosma, Al. Schiller, P. Gabriș, Ida Bindea, Eva Moldovan, I. Mărginean, Miherta, Mărginean, Vally Pop, Miluș Pop, I. I. Hossu, Carol Nagy, Oct. Măcelariu, și N. N. câte 1 cor. Ioan Mărginen 80 fil. Ana Crișan 60 fil. Halász 50 fil. Aldea și N. N. câte 20 fil. Suma colectată: 421 cor. 62 fil.

Medici condamnați la închisoare. O seamă de medici dela noi, să indeletniceau cu liberarea de atestate medicale false, cu cari înlesneau emigrarea peste hotară, declarând, că „pacientul” e de lipsă să meargă în vre-un sanator, ori le vre-o clinică din Viena. Firește, că poliția de graniță nebănuind nimica și având încredere în caracterul și onestitatea medicilor, n'a căutat să vadă, dacă atestatul e adevărat sau fals, și așa mulți s'au strecurat nesupărați. Această ocupație laterală aducătoare de câștig neiertat, a fost descoperită și precum să anunță din Királyhida, poliția de acolo a sequestrat un astfel de „atestat medical”, în care „bolnavul” era îndrumat la un sanator din Viena. Medicul dr. Reissmann Arnold a fost judecat la 20 zile reclusiune și 500 coroane pedeapsă în bani. Sentința aspră ce i-s'a adus a apelat-o la vicecomitele comitatului Sopron, care însă a aprobat-o. Chestia de prezent e sub pertractare la ministrul de interne ca la forul ultim.

Afară de doctorul Reissman, au mai fost prinși în acest delict doctorii Weinberși Heller, cari asemenea au fost judecați la 20 zile închisoare și 250 coroane pedeapsă în bani.

În urma acestora poliția a întreprins o cercetare minuțioasă, din cari c'a constatat, că nu numai medici singuratici, fără o ceată întreagă de medici se indeletnicește cu această proventuasă lefterie—gescheft.

Prăbușirea monumentului lui Árpád din Brașov. Cetim în „Gazeta Transilvaniei”: O teribilă furtună s'a deslănțuit azi noapte asupra Brașovului, pricinuind pagube însemnate. Un vânt puternic, care a început să sufle pe la orele 9 seara, a continuat cu o rară vehemență până pe la orele 3 dimineața. Numeroase coperișe de case și de magazine cu deosebire din suburbiul Blumăna și din Gacimaier (partea orașului între Straje și Blumăna) au fost duse de vânt, stoboare au fost răsturnate, pomi derădăcinați, iar sticle de geamuri sparte au acoperit azi dimineața aproape toate străzile.

Șcheiul și Brașovul-vechi precum și interiorul orașului au suferit mai puțin, dar și aici au fost luate de vânt țigle din acoperișe. În parcul din fața spitalului orașului vântul a culcat la pământ un mare castan, iar o parte a stoborului dela curtea gimnastice române a fost distrusă. De pe coperișele palatului tribunalului, a palatului poștelor și a fabricii de bomboane au fost luate cu sutele țiglele.

Cât de furios a fost vântul se poate deduce și din faptul, că figura lui Arpad a monumentului de pe Tâmpa, în mărime de ceva peste doi metri, a fost luată de vânt de pe soclu și trântită la pământ sfărâmandu-se în bucăți. Statua a căzut spre Brașov și s'a sfărmat de grilajul de fer, care încunjură monumentul. Azi dimineața a plecat o comisie de ingineri și polițiști la fața locului spre a constata pagubele pricinuite la monument spre a strânge rămășițele distruse.

Să sperăm, că de astădată acest nou „atentat” nu se va pune de foile maghiare în cărca Românilor.

Se spune de altfel că un vânt atât de strașnic ca cel de azi noapte nu s'a mai pomenit de mult în Brașov.

Bancnote de 20 cor. falsificate. Abia au ajuns în circulație nouile bancnote de câte 20 cor. și — după cum se anunță din Csikszereda — au și fost găsite bancnote false de felul acesta. Zilele trecute au fost aflate două bancnote false în Melykut, cari au fost confiscate de jandarmie. Bancnotele false se pot cunoaște după hârtia lor mai dură și colorarea mai deschisă decât a bancnotelor valabile.

Viscole și furtuni. La Berlin și în mai multe părți ale Germaniei a viscolit cu furie. Viscolul a pricinuit pagube însemnate. Trenurile au sosit cu mari întârzieri, iar telegrafurile și telefonul au fost în multe locuri distruse.

Din Rusia se telegrafiază că viscolul a pricinuit pagube însemnate. La Sevastopol mari cantități de apă, cari au rupt podurile, au dislocat case și copaci seculari. Au fost foarte multe victime omenești, în mare parte copii.

Partea Literară.

Românii din Moravia.

(Continuare).

Grosul valahilor locuiește în jurul orașului Roznau spre poalele sudestic al muntelui Radhost. Muntele e aici mai mic și orașul e drept aceea mai afund situat și mai călduros. În șesul plan ce se deschide pe nesimțite tot mai tare spre sud, unde e așezat orașelul, începe să curgă sălbatecul dar atrăgătorul râu Beciva. Incunjurat de înălțimi muntoase, cari când se apropie când se depărtează de orașel, stă Roznau asemenea unei idile, a cărei scenărie se continuă atrăgător pe lângă piscurile ce se înalță pe neobservate; căci pe aici casele sunt zidite când pe coline, când pe șesuri și hule, dar pretinderea sunt umbrite de grupe de pomi, cari împrumută un farmec deosebit acestor locuințe, pe cari le-a zidit sărăcia îndestulată în modul cel mai simplu de edificare, din lemn. Dăm aici și vederea acestui orașel cu aproximativ 300 de locuitori. Și mai surprinzătoare decât frumusețea vederii, este originalitatea felului de zidire; cele 460 de căsi sunt mai cu seamă scunde și din lemn*). Afându-te în piață și nevăzând altceva decât numai aceste căsi brune și chiar și chioscurile de lemn, parecă ți-se face milă de ele gândindu-te, că un foc ar putea să nimiciască aici totul și-ți vin în minte căsile de bârne din pădurile seculare ale Americii, cari sunt tot pe atât de lipsite de tinciuală ca și celea din Roznau. Dară curiozitatea aceasta devine din zi în zi tot mai rară. Orașul fiind loc de vilegiatură, cercetat peste vară de peste 400 de oaspeți, devine tot mai pompos, se înalță tot mai mult; sunt deja acolo două crișme și un hotel cu cafenea și cu biliard. Casa parohială și biserica sunt frumoase. Prin oaspeții cei mulți, cari vin la cură, Roznau pierde tot mai mult din originalitatea sa, și de acuma aceasta trebuie căutată mai adânc: în munți, în căsuțele singuratic și în sălașuri; acolo răsună și cântecele lor, cari sunt de multeori, după cum zice dl Maniak, un bun cunoscător al vieții din acele părți, expresiuni simple și scurte ale unui simțământ fierbinte, care predomină sufletul poetului, când într-o zi de sărbătoare mult așteptată, tolănit la umbra unui arbore privește îndestulit la munca zilei și la vederea înălțătoare ce se oglindește ochiului. Apoi ori rămâne la un obiect din apropiere ce-l atrage privindu-l cu ochiul poetic al simțământului său elevat, ori apoi se dedică legănat de cântecul dulce al filomelii cu totul simțemintelor sale interne. În icoane blânde, cari respiră dor, iubire și bucurie, se oglindește acurat simțământul activ al valahului. Aici dăm câteva probe din cântecele lor în traducerea nemțească a autorului și apoi în versiunea în proză a traducătorului:

*) Aici mi-se pare o greșeală, căci în 460 de case nu pot să locuiască numai 300 locuitori, poate 3000. Nota traducătorului.

1.

Es wehet kühl und labend
Der schöne Sommerabend;
Am Himmel steigt der Wagen
Von Geistern still getragen,
Mein Mädchen klaget mir
Es schmerze dort und hier.
„Du Leser! geh' mir, geh'!
Ihr thut die Augen weh,
Die sich um Deiner Willen
So oft mit Thränen füllen!“

2.

Die Quelle rieselt leise
Nach ihrer alten Weise
Im Bettchen, eng und grün,
Auf reinen Kiesel hin.
Ach Käthe! Käthe! meide
Den armen Jüngling nicht,
Was that er Dir zu Leide,
Dass er Dein Auge sticht!
Wenn mit der Art ich gehe
In grünes Jagdrevier,
Wenn ich die Wiese mähe,
Stets fliehst Du vor mir.

3.

Es flüstern böse Leute
Dass mir durch Zauberei
Dein frommes Herz zur Beute
So schnell geworden sei.
Die Schuld liegt, möcht' ich meinen,
An diesen schwarzen Augen,
Woraus so gern die Deinen
Der Liebe Zauber saugen.

Acelaș spirit este și în poezia epică, ca de pildă în cele două ce urmează:

4.

Ihr Hirten! ach mein Kränzchen! saht ihr
[nicht
Es liegen, wo ihr treibt die weisse Heerde?
Vom Haupte nahm es mir ein Bözewicht,
Und warf es, höhnisch lachend, dort zur Erde.

„Hoch über grünem Buchenwalde hin —
Mehr können wir, du schöne Magd! nicht
[sagen —

Sah'n wir ein Heer von schwarzen Raben
[ziehen,
Und deren Einen deine Blumen tragen“.

„Doch setztest du dich auf das schnellste
Rosz,
Und flögest du mit eines Adlers Schwingen,
Und liehe dir der flinke Stör den Floss;
Dein Kränzchen würdest nimmermehr er-
[ringen!

Die Arme kehrte weinend an das Grab
Der Unschuld wieder, klomm mit wildem
[Müthe

Die Felsenwand hinan, und — sprang hinab,
Die Zacken färbten sich von ihrem Blute.

5.

Die zarten Hände rang
Rosinchen an dem Bach,
Der wild vorüberdrang,
Und sah ihm jammernd nach;
Und tief entstürzt den Quellen
Der Seele eilt, mit Blut
Ein Thränenstrom zu schwellen
Die trüb gewälzte Fluth.
Entzückt am Hochaltare
Schon stand die schöne Braut;
Zetzt, mit zerrauftem Haare
Heult sie am Ufer laut:

„Ach, Welle! falsche Welle,
Die mir den Bräutigam,
Entsprudelnd ihrer Hölle,
Vom treuen Herzen nahm!
Ach, Welle! hab' Erbarmen!
Gib mir zurück den Jungen,
Dem du mit schweren Armen
Die zarte Brust umschlungen!“
Sie stürzte fliehend nieder
Auf ihre Knie' am Rande.
Die Welle gab ihn wieder,
Er lag — entseelt im Sande.

1.

Seara frumoasă de vară adie binefăcător și răcoritor; carul tras de spirite se suie încet pe ceriu, iubita mi-se plânge că are dureri în întreg trupul. „Dute, dute nebunaticule! O dor ochii, cari de atâtea ori s'au umplut de lacrimi pentru tine!“

2.

Izvorul curge lin ca și mai înainte în patul său îngust și verde pe pietrele curate. O Lino, Lino, nu ocoli pe bietul fecior; ce ți-a făcut el, de nu-l poți suferi?

De câte ori plec cu săcurea spre berc, ori cosesc la câmp, tu totdeauna fugi de mine.

3.

Așa spun oamenii răi, că eu ași fi câștigat prin farmece inima ta. Eu însă cred, că vina o poartă ochii aceștia negri, din cari așa de bucurios sug ochii tăi farmecul dragostii.

4.

Păstorilor n'ați văzut cununa mea pe livada unde vă pașteți oile? Un făcător de rele mi-a luat-o de pe cap și a svărlit-o la pământ răzând batjocoritor.

„Pe deasupra pădurii de fag“ — mai mult nu-ți putem spune tu copilă frumoasă — „văzurăm o ceată de corbi negri, dintre cari unul ducea florile tale.

Dară dacă te-ai pune pe cel mai iute cal, și de ai sbura cu avântul unui vultur, și de ți-ar da morunul înotătoarele sale cele repezi, și tot nu ți-ai putea nici când recâștiga cununa perdută“.

Sărmana se întoarce iarăși plângând la mormântul nevinovăției sale, urcă cu sălbatec curaj păreții stâncoși și — se aruncă de acolo în abiz, iar stâncile se roșiră de sângele ei.

5.

Rozica își ridică mâinile gingașe spre pârăul ce curgea sălbatec pe lângă ea, și se uită plângând după el.

Și un izvor de lacrimi mestecat cu sânge, izvorit din fundul inimii, se grăbește să umfle apele turburi ale pârăului.

Incântată stătea deja frumoasa mireasă înaintea altarului; Acuma, se bocește smulgânduși părul la țărături: „O undă, tu undă mincinoasă, care izvorind din ascunziș mi-ai răpit de lângă inimă mirele! O undă, fie-ți milă! Dă-mi îndărăpt mirele, a cărui piept gingaș l-ai înleștat cu mâinile tale greoaie. Și ea căzu rugându-se în genunchi la marginea pârăului. Însă undă i-l dete iarăși, îndărăpt dar zăcând — mort în nisip.

Sufletul valahului este profund; el e evlavios, dară totdeauna și superstițios. Stafii, spirite rele, vampiri, spirite necurate,

licuriciuri și câte mai sunt în popor, nu-i sunt de ajuns, își mai creiază o sumedenie de ființe întunecoase, cari îi încruciază văvut ori nevăzut pe furișul căile, ca mama pădurii și altele.

Valahul păstrează cu îndârjire obiceiurile și datinile vechi, cari s'au stins de mult prin alte locuri. Poveștile și tradițiunile lui sunt fără număr, multe dintre ele au izvor comun cu cele ale altor neamuri, altele au izvorit numai din fantazia lui proprie și poartă la toată întâmplarea mai cu seamă pecetea spiritului său și a intuiției sale despre natură și viață, ba chiar și în limbă și în naivitatea espunerii, ceea ce nu se prea poate reda în traducere. În timpul mai nou le-a adunat spiritualul penitențiarului din Brünn, P. On. Domn Benedict Kulda. Fiind adevărat la cură de zăr în Roznau a studiat obiceiurile, superstițiile, poezia și poveștile poporului din acele regiuni. El chema oamenii la sine și-i ruga, să îi povestească tradițiile vechi, cari au rămas din neam în neam în gura poporului; și el le scrisese întocmai după cum ieșeau din gura povestitorului. De aceea îi atrag acestea într'atâta chiar și pe filologi. Noi vom publica unele din culegerile lui și din poveștile publicate mai înainte de profesorul Maniak.

(Va urma)

Iuliu Maier,
profesor.

Religiositatea și cultura.

După Fr. Xav. Wetzel.

Trad. de I. Belu.

Ne-am îndatinate să auzim din toate părțile, că adevărata religiozitate și cultura, sunt concepții cu totul opuse. Adevărata cultivare a sufletului, se zice, nu poate cuprinde în cadrele ei rugăciunile bisericești, ceremoniile nelusămnate și fanatismul învechit.

Cu cât au vorbele acestea mai mult răsunet, cu cât în zilele noastre intră în inimile mai multora, cu atât trebuie să ne ridicăm sufletele peste ele; și cu atât se simte mai mult lipsa, ca să arătăm adevărata valoare a acestui principiu, zice Goethe: „Problema cea mai însemnată, unică, și cea mai de căpetenie a Istoriei universale este ca se arete ciocnirile dintre credință și necredință. Toate sentimentele mari ale istoriei, a căror principiu conducător a fost credința, au fost grandioase, strălucite, înălțătoare atât înaintea contemporanilor, cât și înaintea noastră; iar toate sentimentele conduse de necredință — sunt uitate ca desăvârșire“. Religiozitatea sinceră și adevărata cultură sunt împreunate formând unitatea adâncă și compun o armonie minunată. Pentru că religiozitatea cea mai adâncă e cultura cea mai desăvârșită, iar adevărata religiozitate nici de cum nu pune bețe în mersul progresului cultural.

I.

Cu o sinceritate de necrezut îmi spunea un tânăr: mai de mult, pe când eram mic și eu trăiam în spirit religios. Mă rugam zilnic și nu trecea Duminică ori sâmbătoare să nu cercetez biserica. Însă am ajuns între prieteni mai mari, cari mi-au batjocorit credința și se nizuiau să mi-o

facă ridicelă. La început mi-am apărat convingerile ca toată căldura, înflăcărându-mă întru respingerea calumniilor.

Dar ei n'au conținut cu batjocurile. De aici încolo nu le-am mai răspuns văzând că toate-s zădărnice, dar n'am vrut nici să-i părăsesc, că doar îmi erau prieteni. Observând, că ascult batjocurile au început a persifla religiunea cu mai multă cutezanță și obrăznicie, bătându-și joc și de rugăciune, și zicând, că așa fi un smintit și un om tras pe sfoară. Vorbele acestea și-au avut efectul. Am părăsit calea virtuților și am devenit necredincios, ca soții mei — numai să nu fiu zmintit ei „emancipat, cult, precum erau ei“.

Iată exemplul unui suflet tânăr apăsător, așa precum ni-se prezintă în mii și mii de forme, când societățile rele înșală sufletele pline de credință și religiozitate pe cărările indiferentismului și a necredinții. O de câteori nu ne desbrăcăm de haina credinții, numai ca lumea să ne vadă strălucind în îmbrăcămintea pompoasă a științei, culturii și a emancipării. Cu toate acestea e fapt și adevăr indiscutabil, că fără de religiune, fără credință și frica de Dumnezeu nu ne putem închipui societate în nici un stat. Precum e și natural.

Societatea civilă trebuie să aibă un razim, care să o întărească, de cumva nu vrem să se prăbușească. Razimul acesta însă îl găsim numai afară de lumea vizibilă. Faptul acesta l-au înțeles și l-au priceput toți legiuitorii din vechime. Pentru aceea spuneau, că nu ei sunt legiuitorii ci zeii, ori alte ființe superioare; din motivul acesta în Grecia ateismul se pedepsea cu moarte și tot din motivul acesta au voit să-i denege înmormântarea unui mare bărbat de stat și filozof. Din motivul acesta s'au răboit grecii cu cei din Phocea, cari au jăfuit biserica din Dolphi și din motivul acesta a fost judecat un copil la moarte de către forul cel mai drept și mai înțelept, de către bărbații din Areopag, pentru că o cunună căzută de pe o statuă și-a păstrat-o.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Făt frumos din aier de dna *Leontina Ciura*. E minunata poveste a împăratului văzduhului Aurel Vlaicu — Făt frumos, căruia o zină îi apare în vis, vrăjindu-i fermecata împărăție a sferelor albastre. Un zimbet dulce se ivește atunci pe buzele copilului, iar mamă-sa îi cânta mereu:

Dragul mamei drag
Puiul mamei puiu.
Cui zimbești tu cui?
Razei soarelui?

E o frumoasă poveste, scrisă cu multă duioșie. Cititorii noștri o cunosc, căci a apărut mai întâi în coloanele acestei foi. Eleganta broșurică are pe copertă o ilustrație simbolică, reprezentând pe Vlaicu pe un șoim deasupra Carpaților. O recomandăm în deosebită atenție a publicului nostru.

Se află de vânzare la librăria seminarului teologic din Blaj și costă 24 fil.

Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie*. Umorele sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

PARACLISUL, carte de rugăciuni și cântări bisericești întocmită pentru tinerime. Blaj 1913. Tipografia Seminarului teologic gr. cat. — Cu plăcere atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei cărți, care este întocmită, ce e drept, pentru tinerime, dară poate fi întrebuițată cu mare folos și de adulți, mai ales de membrii reuniunilor „mariane“. Chiar și preoții vor afla în aceasta carte mare ajutor în pregătirea tinerimii la primirea sântelor taine. Ea, pe lângă o introducere frumoasă și instructivă despre rugăciune, conține: Rugăciuni de dimineața și de seara, întreagă Rânduiala Canonului de mângăere cel mic (Paracelisul) către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Apoi urmează învățături amănunțite și limpezi despre s. Mărturisire (mărturisirea generală) și s. Cuminecătură și rugăciuni corespunzătoare la primirea cu vrednicie a tainelor acestora. Rugăciunile diverse au în vedere deosebita noastră lipsă sufletești și trupești. Dintre cântări se cuprind în „Paracelis“ toate cântările dela s. Liturghie, troparele sârbătorilor mai mari și ale versurilor și încheie cu „Doxologia cea mare“.

Aceasta cârticică cu un cuprins bine ales și atât de bogat costează numai 30 fil. Recomandăm cu toată căldura răspândirea ei. Se poate procura dela *Librăria Seminarială din Blaj*.

Elemente de igienă,

referitoare la biofiziologia anatomică de **Dr. V. Hâncu**, medic arhidiecezan, — Blaj.

E o lucrare absolut trebuincioasă pentru fiecare om cu carte. — Prin nenumăratele ilustrațiuni dă o icoană foarte intuitivă asupra organismului omenesc. Lucrarea aceasta, care umple o lacună de mult simțită, a fost apreciată și întimpinată pe piața cărților într'un chip din seamă afară elgios.

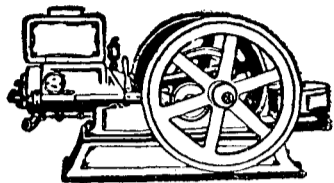
Se află de vânzare la autor și la *Librăria Seminarială din Blaj* (Balázsfalva). Prețul 1'50 + 10 fil. porto.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan**.

Redactor responsabil: **Augustin Gruifia**.

E fapt în general cunoscut, că pentru mânărea aparatului de sfărmat cucuruzul, dumaticatul napilor, pentru mări și tăietoare de nutreț, s'a dovedit de cel mai bun

Motorul de benzin, original american **Waterloo.**

Se poate căpăta la

Dénes B.

Societate comandită, în BUDAPEST,
V., Lipet-körut 15.

Prețurent gratis și franco.

(69) 5-13

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1'50 fil.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY.

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută pornirea laptelui, nu se întărește pieptul. Orbalțul de piept (foc viu), folosește la orice răni învechite, răni deschise la picioare umflate, la caries, răni venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, strivituri, împunsături, zdrobituri, se folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spini, sticlă, alică, năsip, prav etc. la creștere din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racului, viermi, putreziciune, rosături, orice arsături, rane ivite prin lunga zăcere a bolnavului, la buboae, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opărelui etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 borcane costă cor. 3'60 se trimite cu ramburs (Nachname)

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Talmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu se află depou, să se comande deadreptul dela farmacia

THIERRY A. «Ingerul păzitor» în PREGRADA
(lână Rohitsch-Saurbrunn).

(70) 5-25.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din Blaj
cu prețul 9'50 cor.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő**
könyvecské — Indice pentru școlile popo-
rale primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria semi-
narului teologic greco-catolic din Blaj—Ba-
lázsfalva.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

Strada Cisnădiei 1-5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plăte simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la	
finea anului 1912	K. 5,456,645'67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,689'48
Starea asigurativilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 183.667,241'—
	vieată „ 11.740,710'—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400'—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
eunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(13. 106-2)

A APĂRUT și se află de vânzare la Librăria
Seminarială din Blaj:

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sâr-
bători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfin-
ților preste an după rânduiala bisericii răsăritului
de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și
cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile le-
gate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.